

Emlékezés a Bocskai úti zsinagógára

Az idén lesz nyolcvan éve, hogy 5697. tisri elsején (1936. szeptember 17-én) felavatták az ezer személyt befogadó látványos zsinagógát. A Bocskai úti (Lenke út) templom építése azért vált szükségessé, mert a múlt század harmincas éveinek elején már négy kisebb imaterem működött a környéken.

Szakemberek szerint a Novák Ede és Hámor István által tervezett épület markáns egyszerűségével, vasbeton vázszerkezetével új irányt jelentett a zsidó templomépítészetben. A bejáratl szembn, mélyített fülkében helyezkedett el az impozáns frigyszék-

1944-ig még két zsinagógája és több imaháza működött (az Öntőház utcai zsinagóga az ostrom során megsemmisült). A múlt század harmincas éveiben Budán és Óbudán mintegy 15 ezer, köztük a Szent Imre városnak nevezett XI. kerületben 1800–2000 zsidó élt.

A békés helyzet rövid ideig tartott. Az 1938-as első, majd a további zsidótörvények folyamatosan korlátozták a zsidónak minősülő személyek jogait és életlehetőségét. A közelgő veszély jele volt az is, hogy a Bocskai úti zsinagógát rendszeresen látogatta több, a náci által 1938-ban megszállt

vidéki szervezeteinek tagjai ezen a kevésbé feltűnő helyen találkoztak és fejezték be a mozgalom itteni tevékenységét. Sokan Izraelbe vagy más országba mentek, többen itt maradtunk.

A körzet felszabadulás utáni újjászületésében nagy szerepe volt Bleier Andor elnöknek, a Füredi család tagjainak és Goldberger Sándornénak, a nőegylet vezetőjének. A hatvanas évek elejéig a templomban, illetve télen az alagsori kultúrteremben rendszeresen megtartottuk a péntek esti és szombat délelőtti istentiszteleteket. Gyakoriak voltak a kulturális programok, amelyeken neves zsidó művészek léptek fel, többek között Kabos László, Kishegyi Árpád és mások.

Az emlékezet kódéből előtűnnek a régi árnyak. Az elemi népiskola hittanórájára tanfelügyelőként látogató Heller Bernát professzor, a mártír Takács Pál körzeti rabbi, aki a gimnáziumban vallástanáron, a csillagos házban pedig lakótársunk volt. Benoschofsky Imre főrabbi, aki 1945 októberében bár micvám alkalmából köszöntött. A fiatalon, 1948-ban elhunyt Klein Miklós, a tudós Komlós Ottó, valamint a templom utolsó rabbija, a fáradhatatlan Hochberger László. Emlékszem Feleki Rezsőre, Sándor Ernőre, Vándor Jenőre és másokra, akik a háború után a zsinagóga neves kántorai voltak. Az orgonán egy szegedi fiatalember, a későbbi zenetudós Kármán György játszott. Emléküket már csak a sírkövek feliratai őrzik. Többségük neve nem szerepel sem a templomi emléktáblákon, sem a zsinagóga történetével foglalkozó írá-sokban.

Az 1956-os eseményeket követő kivándorlási hullám miatt a templomba járók száma tovább csökkent, ezért a hitközség később eladta az épületet, ahol a TIT természettudományi stúdiót létesített. A körzet tagjainak összetartását és hitükhöz való ragaszkodását mutatta, hogy a hatvanas évek közepén a Károli Gáspár téren, egy átalakított villaépületben, megnyitottak egy imaházat, ami elsősorban Grósz Nándor elnök érdeme volt.

Az aktív hitélet így folyamatos volt Lágymányoson, annak ellenére, hogy a körzetnek a hatvanas évek elejétől négy évtizeden át nem volt állandó rabbija. Később több, vidékről Budapestre költözött, a vallási hagyományokhoz kötődő család erősítette a közösséget, de ez már egy másik történet.

A Bocskai úton épített zsinagóga mindössze negyedszázadig működött, és eredeti rendeltetésére kívülről már csak a rozsdásodó vaskerítés menőradíszítése utal. *Halmos Gábor*, a körzet korábbi elnöke és e sorok írója kezdeményezésére a Budapesti Zsidó Hitközség és Újbuda Polgármesteri Hivatala támogatásával a bejáratnál az épület múltjára utaló emléktáblát helyeztünk el, melyet 2004. április 28-án *Kardos Péter* főrabbi avatott fel. A táblánál évente rendszeresen megemlékezünk mártírjainkról és a templom elhunyt híveiről. Sajnos már csak néhányan maradtunk, akik az egykori zsinagógát rendszeresen látogattuk, és emlékét megőriztük.

Kovács Gábor

* * *

Az idei megemlékezést április 19-én (kedden) 15 órakor tartjuk a Bocskai úti TIT Stúdió bejáratí csarnokában lévő emléktáblánál. Mindenkit szeretettel várunk.

Heisler András: A zsidó népnek évtizedes tapasztalata van a terror természetéről, ezért is vagyunk érzékenyebbek arra, ha bárkit ilyen jellegű támadás ér a világban. Azt is megtanultuk, hogy a terror soha nem érheti el a célját, mert a jó mindig győzedelmeskedik a gonosz felett. (Részlet a Mazsihisz elnökének a belga nagykövetségre küldött részvétnyilvánító leveléből.)

A Dunában megtalált földi maradványok temetése

A Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége és a Nemzeti Örökség Intézete tisztelettel meghívja Önt a Margit híd felújítása során megtalált földi maradványok temetésére.

Időpont:

2016. április 15. (péntek) 11 óra

Helyszín:

Budapest, X. kerület

Kozma utca 6. szám alatti zsidó temető

Köszöntőt mond:

Heisler András elnök

Mazsihisz

Beszédet mondanak:

Balog Zoltán miniszter

Emberi Erőforrások Minisztériuma

Kardos Péter főrabbi

Mazsihisz

Meir Chaim Gestetner rabbi

Magyarországi Autonóm Ortodox Izraelita

Hitközség

Bíró László püspök

Magyarország Katonai Ordináriusa

Dr. Szabó István püspök

Magyarországi Református Egyház,
Dunamelléki Református Egyházkerület

Közreműködik:

Fekete László főkántor

és a Dohány utcai zsinagóga kórusa

rény. A két oldalt lévő, hagyományos formákat és modern vonalakat ötvöző, bibliai motívumokkal díszített színes üveglakok sajátos hangulatot teremtettek a zsinagógában. Különlegességet jelentett az előcsarnoknak imaterem céljára is alkalmas ki-képzése.

A korabeli sajtó szerint az avatás tiszteletére több ezer ember gyűlt össze a templom előtti feldíszített téren, ahol a kormány, a székesfőváros és a fegyveres testületek képviselői is megjelentek. A zsinagóga bejárata előtt lovas rendőrök adtak díszőrséget. A felekezeti vezetők között ott volt Stern Samu udvari tanácsos, a Pesti Izraelita Hitközség és az Országos Iroda elnöke, Wertheimer Adolf, a Zsidó Múzeum és az Izraelita Magyar Irodalmi Társulat elnöke és még sokan mások. Cserkészek kürtje jelezte, amikor a baldachin alatt hozott tóratekercek a Vepeléti úton (most Karinthy Frigyes út) lévő imaházból megérkeztek az épület elé. A budai zsidó templomok egyesített kórusa Alpár Ignác vezetésével zoltárokat adott elő, miközben a megjelentek bevonultak az új zsinagógába.

A szent könyveket Sirota Sándor főkántor és Perlmann Arnold körzeti kántor imájának hangjai mellett helyezték el a frigyszekrényben. Az avatóbeszédet Kiss Arnold budai vezető főrabbi tartotta, majd Benoschofsky Imre főrabbi gyűjtötte meg az örökcsest. Lamotte Károly, Budapest alpolgármestere üdvözlő szavaiban méltatta a budai zsidóság áldozatkészségét, és örömmel nyugtázta, hogy a főváros egy szent célra használt, művészi építménnyel gazdagodott. A templom az önálló Budai Hitközséghez tartozott, amelynek ezen kívül

Ausztriából elmenekült hittestvérünk. A negyvenes évek elejétől a megalázó munkaszolgálat miatt jelentősen megcsappant a templomba járó férfiak száma.

1939. március 15-én első elemistaként Édesapámmal mentem a templomba, hogy a nemzeti ünnepet hittestvéreinkkel együtt köszöntsük. Mi másodrendű állampolgárként is jó magyarok akartunk lenni. Sajnos ez sokaknak nem tetszett. A templom alagsorában volt az otthona az Illés prófétáról elnevezett zsidó cserkész-és farkaskölgyecsapatnak, amelynek „korengedményes” tagja voltam. Teleki Pál miniszterelnök, főcserkész „jó-voltából” a negyvenes években már csak illegálisan működhattunk. A náci megszállás után, 1944. március végén, a Bocskai úton búcsúztunk el egymástól. Többektől örökre.

Az 1943/44-es tanévben a Baracs Károlyról elnevezett, Barta Béla igazgató által irányított elemi iskola egyes osztályai átmenetileg a rabbiszobában és más helyiségekben működtek. A hatóságok 1944-ben raktár céljára vették igénybe a templomot. A közeli sárga csillagos házakban összezsúfolt hittestvéreink számára 1944 őszén az ünnepi istentiszteletet a Váli utcai zsidó elemi iskola épületében tartották, ahol Takács Pál rabbi prédikált.

A felszabadulás után, 1945 szeptemberében, ros hájáná előestéjén a budai harcok alatt megrongálódott zsinagóga ismét megnyitotta kapuit. A holokausztot túlélte, megfoglyatkozott hívőkkel együtt az ünnepen több orosz tiszt is imádkozott a templomban. A tóratekercek és a kegytárgyak többsége megmaradt, ezeket az épület gondnokai, a keresztény Badin család tagjai rejtették el a vészorkszak alatt.

1945–49 között a cserkészek helyét az alagsorban a Hanoár Hacioni fiataljai foglalták el. A Magyar Cionista Szövetség „önfeloszlata” után, 1949 áprilisában a „hanhacok” budapesti és

Átadták a Scheiber Sándor-díjakat

Az Emberi Erőforrások Minisztériumának csodaszép Tükörterme adott otthont a néhai Scheiber Sándor tudós főrabbi nevét viselő, emlékére létrehozott díj immár huszadik átadó ünnepségének.

Idén – s ezt tudósítóként is tapasztaltam (időben regisztrálva, és érdeklődve a kitüntetettek-laudátorok személye iránt) – érthetetlen titokzatos-ság vette körül eseményt. A helyszínen már meg sem lepődtem, inkább elszorult a szívem, amikor a csekély számú érdeklődőt megláttam.

A moderátor köszöntötte *Ilan Mort*, Izrael Állam magyarországi nagykövetét, *Soltész Miklóst*, az Emberi Erőforrások Minisztériumának egyházi, nemzetiségi és civil társadalmi kapcsolatokért felelős államtitkárát, *dr. Scheiber Mária* aszszonyt, Scheiber Sándor leányát, a szakmai kuratórium megjelent tagjait, *Verő Tamás* rabbist, a minisztérium megjelent vezetőit-munkatársait, szakmai szervezetek vezetőit és képviselőit, a kitüntetésben részesülőket és kísérlőket.

A Himnusz közös elnéklését követően Soltész Miklós mondott beszédet. Elsőként részletet olvasott fel Bruno Ferrero Csak a szél tudja című kis könyvéből, melynek tanítása szerint ha nincs senki, aki összetartsa bennünket, végünk van. Ezt a harmincegy esztendeje elhunyt Scheiber Sándor személyével, munkásságával hozta összefüggésbe, aki a legrosszabb időkben is mély hittel harcolt a zsidó hagyományok, a zsidóság megmaradásáért. Itt maradt ebben az országban, például szolgálva, erőt adva a korábbi, a mostani és a jövőbeni kitüntetetteknek.

Ezután az államtitkár néhány rövid mondatban hangsúlyozta a 2016. évben díjazásra váró két személy érde-

Ádám Mária átveszi a díjat Soltész Miklós államtitkártól

meit, majd következtek a méltatók, a laudátorok. Elsőként *dr. Schöner Alfréd* professzor, az ORZSE rektora, a Scheiber Sándor-díj kuratóriumi elnöke szolt a Goldmark Kórust vezető *dr. Rónai Tamásné Ádám Mária* munkásságáról.

„A háború utáni évben született Debrecenben. Az Országos Rabbiképző Intézet, későbbi nevén az ORZSE Goldmark Kórusa Scheiber Sándor professzor felkérésére 1969-ben alakult meg édesapja, Ádám Emil karnagy-zeneszerző vezetésével. Édesapja halála után Ádám Mária 1987-ben vette át a kórus vezetését, és azóta – karitatív feladatként – látja el a karmesteri és irányítási feladatokat. 1970-ben szerezte meg tanári diplomáját az ELTE Természettudományi Karán, és az egyetemi tanulmányai befejezéséig zongora, szolfézs, összhangzattan, zeneelmélet és karvezetői stúdiumokat is folytatott. A Goldmark Kórus munkájá-

ban megalapításától tevékenyen részt vett. Kezdetben az alapító karmester mellett szólamtanítási és szervezői tevékenységeket látott el, majd átvéve a karmesteri feladatokat, oktatási anyagokat készített a kórus munkájához. Számos publikációja jelent meg zenetudományi folyóiratokban, továbbá a zsidó zenéről, valamint – az ezen területen munkálkodó – zenepedagógusokról tartott előadásokat.

Scheiber Sándor az együttes megalakulásától kezdve részt vett az irányítási munkákban. A megalakuló kórus céljának meghatározásában, az elsőként előadásra kerülő zenei anyagok megválasztásában döntő szava volt. Megteremtette az együttes munkásságának technikai feltételeit, és segítette megismertetését a zsidó közéletben, majd ezt követően a zenét szeretők népes taborában.”

A következőkben *dr. Voigt Vilmos*, az ELTE BTK Folklór Tanszékének professzora, kuratóriumi tag *dr. Barna Gábor* egyetemi tanárt, kutatócsoport-vezetőt méltatta.

Bevezetőként prof. dr. Schweitzer József és dr. Domán István főrabikra emlékezett, akik sok-sok éven át töltötték be a kuratórium elnöki és más funkcióit.

„Barna Gábor (szül. 1950) a Szegedi Egyetem Néprajzi és Kulturális Antropológiai Tanszékének vezető professzora, ugyanott az MTA és az SZTE Vallási Kultúrakutató Csoportjának igazgatója. A debreceni egyetemen szerzett néprajzos diplomát, majd Budapesten az akadémiai Néprajzi Kutatócsoport munkatársa volt. Innen ment át a szegedi egyetemre, ahol néhai Bálint Sándor tanszékének mai vezetője és az ott oly régóta folyó vallási néprajzi kutatások szervezője, irányítója, legkiválóbb kutatója. Több tucat könyve, konferenciakötete jelent meg hazai és nemzetközi fórumokon. Megalkította a Bálint Sándor Valláskutató Műhely »Zsidó vallási kultúra Közép-Európában« kutatócsoportját, ezt is széles körű nemzetközi keretben. Köztudott, hogy Bálint Sándort és Scheiber Sándort a legszorosabb tudományos és személyes kapcsolatok fűzték össze. Ennek feltárásában, levelezésük közzétételében Barna Gábor volt a kezdeményező. Az a sok-sok konferencia, amit Szegeden szervezett, megannyi alkalmat adott magyar-zsidó tárgyú előadásokra, majd publikációkra.”

Ezután került sor a Scheiber-díj átadására. A kitüntetést *Balog Zoltán* miniszter nevében Soltész Miklós államtitkár először dr. Rónai Tamásné Ádám Máriának nyújtotta át a magyarországi kultúra területén végzett kimagasló szakmai tevékenysége elismeréseként, majd másodikként dr. Barna Gábor egyetemi tanár, kutatócsoport-vezető vehette át a vallási néprajz jelenségeinek és folyamatainak felekezeti-közti kutatásában végzett kimagasló szakmai tevékenysége elismeréseként.

Gratulációk, fotózás, koccintás, végül kis állófogadás zárta az ünnepi eseményt.

gál

Körzeti kitekintő

Szeretetkórház

Betegeink örömeire a közelmúltban ismét koncertet adott *Fellegi Ádám* zongoraművész, aki vendéget is hozott *Bálint Ágnes* operaénekes személyében.

Az első részben a művésznő Wagner Lohengrin, Puccini Pillangókisasszony és Mozart Don Giovanni c. operájából énekelt. A második részben Fellegi Ádám Chopin-balladákat, valamint Liszt-rapszódia zongorázott. A közönség láthatóan élvezte a hangversenyt, annak ellenére, hogy több nem megszokott mű is elhangzott, de ráadásként mégis Chopint kértek.

Betegeink igazán kellemes élménnyel távozhattak a koncerthelyszínnek is szép templomunkból.

* * *

Ádár hó hetedik napján van Mózes tanítómesterünk születésének és halálának évfordulója. Ebből az alkalomból tartottak istentiszteletet az Amerikai úti zsinagógában, amelyen *Deutsch Szuzsanna* igazgató főorvos vezetésével több orvos is megjelent. A minchát *Klavanszkij Anatolij* kántor recitálta. Ezt követően halvacsa volt, ahol *Deutsch László* főrabbi beszédet mondott, majd felolvasta Patai József Ez a Tóra című versét. A zájban ádári vacsora *Földi Péter* előjáró étkezés utáni imájával fejeződött be. A közösség köszönetet mond *Szinai T. József* igazgató úrnak az ünnepi esemény megszervezéséért.

* * *

Vájjikró szombatján emlékeztek Kármán Györgyre, a Rabbiképző zsinagógájának egykori organistájára. Aktualitást az adott, hogy a kiváló zenei szakember a bár micváján is Zóchajr szombatjának haftarját olvasta. *Deutsch László* főrabbi emlékező gondolataiban rabbiképzős éveit idézte, amikor fül- és szemtanúja lehetett Kármán György csodálatosan szép orgonajátékának, különös tekintettel a főünnepi dallamokra, amikor az Ünöszáne tajkef ima végén – amely arról szól, hogy amint a pásztor a botja alatt engedi át bárányait, úgy vizsgálja meg őket, ekként vizsgál meg bennünket, embereket is az Örökkévaló – nemcsak a tilinkó szólalt meg az orgonán, hanem a Kelj fel, juhász, ne aludjál dal-lama is.

Kármán György egészen a haláláig vezette az ORZSE kántorképző tanszékét. Egyik tanítványa volt *Szilágyi Gábor* kántor, aki ezen a szombaton mesterére emlékezve mondta el a háftórát.

Az eseményen jelen volt Kármán György testvére, *Schweitzerné Kármán Júlia* is.

Mártír-istentiszteletek 2016

Május 29.		
Baja	10.30	
Nagykanizsa	10.30	Ady E. Könyvtár
Szarvas	10.30	zsinagóga
		temető
Június 5.		
Devecser	11.00	temető
Kiskunhalas	11.00	zsinagóga
Kecskemét	15.00	temető
Mosonmagyaróvár	14.00	temető
Balassagyarmat	11.00	temető
Eger	15.00	temető
Kispest	11.00	temető
Révkörmáram	10.30	temető
Június 19.		
Salgótarján	11.00	temető
Nyíregyháza	10.00	emlékmű és temető
Székesfehérvár	11.00	temető
Kápolnásnyék	15.00	temető
Esztergom	11.00	temető
Sárbogárd	16.00	temető
Június 26.		
Szolnok	14.00	zsinagóga
Szécsény	11.00	temető
Békéscsaba	15.00	temető
Veszprém	10.00	városi emlékmű
Június 28. kedd		
Vác	10.00	történelmi sírkert
Július 3.		
Cegléd	09.30	imaház
Győr	11.00	temető
Nagykőrös	11.30	zsinagóga
Pécs	10.30	zsinagóga
Szekszárd	10.30	Művészetek Palotája

A további időpontokat folyamatosan közöljük. Kérjük olvasóinkat, hogy az időpontokat, helyszíneket rendszeresen kísérjék figyelemmel, mert változás lehetséges.

A Veszprémi Zsidó Örökségi Alapítvány köszönetet mond mindazoknak, akik a 2014. évi személyi jövedelemadójuk 1%-át az alapítvány részére felajánlották. Az így kapott 20.281 Ft-ot a veszprémi kulturális örökség védelme alatt álló zsidó temető gondozására használtuk fel, a kuratórium döntése alapján. Reméljük, hogy a 2015. évről beadott bevallásukban még többen fogják 1%-os felajánlásukat alapítványunk részére megtenni, amit előre is köszönünk. Adószámunk: 18927467-1-19.

* * *

A Zuglói Talmud-Tóra Alapítvány köszönetet mond a 2014. évi szja 1%-ot felajánlóknak. A 31.007 Ft-ot kulturális és vallási rendezvényekre használtuk fel. A továbbiakban is számíthatunk 1%-os felajánlásukra alapítványunk részére. Adószámunk: 18170696-1-42.

* * *

Kérjük, segítse személyi jövedelemadója 1%-ával a már igen idős (85 év feletti) Jad Vasem-kitüntetetteket, akik 1944-ben életük kockáztatásával mentették a zsidó üldözötteket. Köszönjük támogatását. **Igaz Embe-rekért Alapítvány.** Adószámunk: 18040094-1-42.

Az ORZSE újabb akkreditációja a hazai neológia dicsőisége

Az ORZSE mint Közép-Európa egyetlen államilag akkreditált zsidó felsőoktatási intézménye kiemelt fontosságú a neológ zsidóság számára. Így az úgynevezett harmadik körös akkreditációja a hazai neológia dicsőisége is.

Az egyetem megfelel azoknak a minőségi elvárásoknak, amelyeket a törvény szellemében a MAB állásfoglalása egyetem akkreditációja feltételének tekint. Ezen belül az egyetem megfelel a felsőoktatási minőségbiztosítás európai sztenderdjeinek (ESG).

A Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottság határozata az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem intézményakkreditációs értékeléséről

A MAB az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetemet, valamint annak alábbi hitéleti szakjait

- felekezeti szociális munkás (N, E) alapképzési szak
- judaisztika (N) alapképzési szak
- rabbihelyettes (N) alapképzési szak
- egyházi/felekezeti (zsidó) közösségszervező (L) alapképzési szak
- zsidó liturgia (L) alapképzési szak
- zsidó kultúratörténet (E) mesterképzési szak
- rabbi (N) osztatlan mesterképzési szak

akkreditálja.

Az egyetem és szakjainak akkreditációja 2020. december 31-ig hatályos.

Keressük

Radó Kálmán Károly és Wessely Borbála

Budapesten született gyermekeit:

Miklóst (sz. 1933), Júliát (sz. 1935), Tibort (sz. 1938),

ezek leszármazottait, illetve bárkit, aki tud róluk valamit.

Keressük továbbá az 1931-ben Debrecenben született

Leer Juditot (Leer József és Knöpfler Erzsébet

gyermeke), valamint Judit nagyszülei, Leer Herman és

Kranz Róza gyerekeinek (Ignác, Ilona, Jolán Janka)

leszármazottait.

Kapcsolat magyar nyelven: 20-39-0572, angol és német

nyelven: 0040-8407-9394680 és erika.riegler@er-rohu.de

ÍGY LÁTNAK BENNÜNKET

A mikve

Azóta izgat a mikve, amióta láttam a Pesti Színházban *Hadar Galron* izraeli író nő drámáját. A Mikve című darab ugyanis egy zsidó rituális női fürdőben játszódik, s nyolc asszony sorsán keresztül betekintést enged egy szigorú szabályok szerint működő közösség életébe. Minap bebozást nyertem hazánk egyetlen mikvéjébe.

Háromszor szokás alámerülni, merthogy a mikve szó háromszor szerepel a Tórában.

kórházi hangulatú intézmény, míg nem az ezredforduló után két magyar származású, New Yorkban élő üzlet-ember adományából megszépült a főváros egyetlen rituális női fürdője.

Egyébként a mikveépítőt nagy tisztelet övezi. A zsidó törvények szerint a mikve építésének elsőbbsége van az imaházhoz képest is, sőt mind a zsinagóga, mind a tóratekercsek eladhatók, ha pénzt kell gyűjteni fürdőépítés céljából. Az együtt élő zsidó családok csoportja nem tekint-

mikve a zsidó élet mérföldköve és a zsidó jövő kapuja. Nélkülözhetetlen a családi tisztasági törvények betartása során, az asszonyok mikvében való megmerítkezése elsőrendű törői parancsolat. Fontos szerepet kap a zsidóságba való betérés folyamatában, férfiaknál-nőknél egyaránt, alámerülés nélkül ugyanis a betérés érvénytelen. Az új edényeket, evőeszközöket az első használat előtt szintén „be kell téríteni”, azaz meg kell meríteni a mikvében. Az említett három kötelező törői törvényen kívül szokás, hogy a hitehagyott zsidó bűnbánata jeléül alámerül, vagy a chászid zsidók a sábbátra való felkészülés jegyében merítkeznek.

A földszinti folyosó egy kis helyiségben végződik, itt fogadja a felügyelő asszony a hölgyvendéget. A szigorú hagyomány szerint élő zsidó feleségek havonta egyszer látogatnak el a mikvébe: a menstruáció után hét tiszta napnak kell elteltie, mielőtt alámerülnek, és ezáltal megtisztulva újra intim kapcsolatba kerülhetnek férjükkel. A fiatal lányok első alkalommal az esküvőjük előtti este látogatnak el ide, ilyenkor nőrokonok és barátok kísérik el őket.

Minden hónapban 50–60 hölgy jelentkezik be (diszkrétén telefonon), nyáron a nálunk turistakodó külföldi zsidó nők miatt nagyobb a látogatottsága. Belépődíj nincs, de támogató adományt elfogadnak.

A nők napnyugta után keresik fel a fürdőt, amikor kevésbé látják meg őket – merthogy az, ki melyik napon válik alkalmassá újra a házasságra, nem tartozik senkire. A diszkrétit olyannyira fontosnak tartják, hogy egyszerre mindig csakis egy hölgy érkezik-távozik, illetve tartózkodik a rituális medencében – vagyis a felügyelő asszonyon kívül senki sem találkozik itt más nővel. Miként a férfiakkal sem, akiknek a fürdője az első emeleten működik.

Három tágas szobát alakítottak ki, ahol a vendégek előkészülhetnek, ugyanis a spirituális megtisztulás előtt az asszonyoknak fizikailag is makulátlannak kell lenniük. Lefürdenek, és megszabadulnak minden – körömlakktól, arcfestéktől, ékszerektől –, ami elválasztaná a testet a víztől. Ezután lépnek abba a szomszédos, hangulatos és elegáns helyiségbe, ahol a rítus zajlik majd.

A falon héber felirat figyelmeztet: áldd az Örökkévalót, aki megparancsolta az alámerítkezést. Alámerülés előtt a nők áldást mondanak, a falon kirakott mozaik szövegét. Fontos szabály, hogy a fürdőző minden porcikájának érintkeznie kell a medence vízzel, de nem szabad hozzáérnie a medence egyik falához sem. Háromszor szokás alámerülni, többek között azért, mert a mikve szó háromszor található a Tórában. A víz nem a piszkot mossa le, hanem a nő státuszát változtatja tuméról (tisztátalanról) tahorra (tisztára).

A rabbi újabb szabályokat sorol: a medencét csakis természetes, eső- vagy forrásvízzel szabad feltölteni, amit nem hordhatnak bele edényekben, ezért a mesternek egy bonyolult csőrendszeren át, természetes úton kellett odajuttatni a vizet az épület udvarán fűrt kútból. Ahhoz, hogy a kút vizét kóserré, azaz rituálisan tisztává tegyék, anno ezer liter vörösbort öntöttek a kútba, majd addig szivattyúzták, amíg a borral megszínezett „régi” vizet teljesen el nem távolították belőle.

– A rítus a zsidó házasság alapja, a házassági kötelék szempontjából nagyobb jelentőségű az esküvő szer-tartásnál is – hangsúlyozza a rabbi. A Talmudban természetesen találunk idevágó magyarázatot: mivel a házastársak havonként minimum 12 napra elkülönülnek, gyakorlatilag újrakezdik mézesheteiket a feleség alámerülése után. Ellentétben sok csalláddal, ahol néhány év elteltével a szex unalmassá és fárasztóvá válik, a mikvébe járók kapcsolata folyamatosan megújul.

Szabad Föld / Szijjártó Gabriella

Az országos főrabbi a nők szerepéről

A Kibic cikksorozatot indít a nők helyzetéről, megítélésükről a zsidó közösségen belül. Számos zsidó közéleti személyiséget kértünk fel, írja meg nekünk, mi a véleménye arról, hogy nők is dolgozhassanak nagyobb számban Magyarországon rabbiként. Kérdés volt továbbá, van-e ennek a vallásban rögzített akadály, vagy ennek elutasítása pusztán rossz beidegződés, előítélet, illetve megkértük a szerzőket, mondják el, milyennek látják a nők megítélését a magyar „zsidó egyházon” belül. Elsőként Fröhlich Róbert országos főrabbi írását közöljük.

Rabbini a szószéken

A kérdéskör összetett, és nincs rá jó válasz. Akár elfogadjuk a női rabbik létjogosultságát, akár nem, mindig lesz olyan közösség, mely nem ért egyet az adott válasszal, és vitát, ellentétet generál. Így mielőtt kifejténém álláspontomat, le szeretném szögezni: minden véleményt tolerálok, de elvárom az én véleményemmel szembeni toleranciát is. Amit írok, nem az egyedül üdvözítő igazság, de ez az én igazságom.

Az első kérdésre viszonylag egyszerű válaszolni: amennyiben igény van rá, miért ne? Minden szerveződő közösség maga dönti el, milyen vallási irányzatot kíván követni, és annak megfelelően választ magának vallási vezetést, legyen akár reform, akár ultraortodox.

A második kérdésben látom a bevezetőmben említett problémagenerálást. A vallási törvények ugyanis – a közhiedelemmel ellentétben, de hasonlóan a civil joghoz – nem minden esetben egyértelműek, a törvényt magyarázókat a saját beállítottságuknak megfelelően értelmezik és alkalmazzák azokat. Lássunk egy eklatáns példát:

A Talmud úgy fogalmaz: a nők minden időhöz kötött, tevőleges parancsokat alól fel vannak mentve. A felmentést tradicionálisan úgy értelmezzük, hogy tilos. Más mozgalmak azonban úgy érvelnek, hogy a felmentés nem tilalmat, csak opciót jelent, s ha akarják, teljesíthetik azokat. A sok, e tárgyban megnyilatkozó döntnök közül emeljünk most ki egyet. Saul Lieberman, a Gras, úgy döntött, hogy a nők nem lehetnek rabbik, mert a háláchá szerint nem lehetnek dájánok, törvényhozók és döntőbírók, márpedig a rabbi ezen funkciók birtokosa. Ez egyébként talmudi tilalom.

E döntvény hátterében vélelmezhetően (és jogos vélelmezéssel) az áll, hogy a nőkre fokozottan érvényes a cniusz, a szemérmesség, s vannak olyan periódusok a nők életében, mikor a rituális tisztaság követelményeinek nem felelnek meg. Ezen időszak viszont a legszigorúbb magánügyük, senkire sem tartozik. A rabbi pályája során számtalanszor kerül akár ad hoc olyan helyzetbe, hogy olyan rituális feladatot kell ellátnia, mely tisztaságot igényel. Ilyenkor a nő nem végezheti el a feladatot.

Több más indok is van, mely véleményem szerint nem teszi lehetővé, hogy nőket rabbivá avassunk, de e helyütt nincs keret mindent részletesen kifejteni. Hozzáteszem, mikor azt mondjuk, hogy a nők rabbivá avatásának nem engedélyezése csak hagyomány, szokás, akkor azt is tudnunk kell, hogy „a szokás már olyan, mint a törvény”. Az évszázadok alatt tradícióvá vált, hogy rituális, vallási feladatokról nem végeznek nők. Az élet más színterén azonban igen fontos feladatok hárulnak rájuk. A neológia a hagyományok követője; noha benne él a modern világban, nem szakított a régi elvekkel és szokásokkal.

Azt látnunk kell, hogy e kérdést a zsidó világ szegmensei különféleképp látják és értékelik. A neológia – akár az ortodoxia – a fenti véleményt tette magáévá, s nem fogadja el a női rabbikat. Ugyanakkor a konzervatív vagy a reform irányzat a másik álláspontra helyezkedik, s elismeri őket. Mindegyik elvrendszernek megvannak a maga érvei, s ezeket tiszteltben tartjuk még akkor is, ha nem fogadjuk el.

Az utolsó kérdés kissé nehezen értelmezhető. Nincs zsidó egyház, minden közösség másként ítéli meg és éli meg a nők helyzetét. A mi közösségünkben a nők – a rituáléban való aktív szereplést leszámítva – a férfiakkal egyenrangúak. Mind a magánéletben, mind a közéletben jelentős szerepet vállalnak. A magánélet nem ide tartozik, a közéleti szerepekre legyen elegendő annyi példa, hogy van olyan templomkörzet, ahol nő az elnök, van olyan hitközség, ahol nő az elnök, sőt a Mazsihisz egyik alelnöke is hölgy.

Összefoglalva: sokféle mozgalom létezik a judaizmuson belül, mindegyik értékeket hordoz, és mindegyik egy tőről fakad. A női rabbik kérdéskörében, akár elutasítjuk, akár elfogadjuk, a világ számos pontján vita zajlik erről, de – mivel egyes zsidó közösségekben igény van rá – létjogosultságukat nem tagadhatjuk.

Egy gondolatban azonban minden irányzat megegyezik: a nők életünkben betöltött szerepe nélkül a zsidóság ma nem lenne az, ami, nem lenne zsidó élet és zsidó család.

A holokauszt előtt több rituális fürdő is működött Budapesten, ezek közül az egyik a Kazinczy utca 16-ban. Az első kapavágás 1923-ban történt, miután a hitközség megszerezte a 211 négyzetméternyi telket majd 22 millió koronáért. Am a megkezdett építkezést pénzügyi nehézségek miatt félbe kellett szakítani. Végül 1928-ban sikerült kölcsönt szerezni, így befejeződhetett a munkálatok. 1930. szeptember 9-én átadták az „új mikvót, amelynek összes berendezése a legkényelmesebb s legmodernebb, felveszi a versenyt akármilyen fővárosi fürdővel” Európában – írta a korabeli Zsidó Újság.

A második világháború után a zsidó fürdőt nemigen nyitották meg újra – egyrészt izraeliták százai vesztették életüket a népiarság során, másrészt a beköszöntött békeévek politikai ideológiájával kevésbé fért össze a vallásgyakorlás. De a Kazinczy utcai újra fogadott vendégeket. Az évtizedek során erősen pusztulásnak indult a szerény, fehér csempés,

hető közösségnek, ha nincs rituális fürdőjük. (A héber mikve szó medencét, vízgyűjtőt jelent.)

– Hosszú idő, másfél év kellett hozzá, hogy a miénk megújuljon – meséli Zeév Paskesz rabbi, miközben követem az ízléses csempékkel és archaikus hatású faliképekkel borított, hosszú folyosón. – A munkálatokat egy amerikai zsidó mester irányította, hogy biztosan minden megfeleljen a szigorú vallási előírásoknak. A speciális szakértelemnek viszont az volt az ára, hogy a mester minden vasárnap repülőre ült New Yorkban, és csütörtökig Magyarországon dolgozott, aztán hazarepült, hogy a saját zsinagógájában készüljön a sábbátra (szombat), és azt családja körében tölthesse. A Tóra ugyanis többek között tiltja, hogy egy zsidó sabbátkor dolgozzon, dolgoztasson, cipeljen, pénzhez nyúljon vagy elektronikus eszközöket, például mobiltelefont vagy liftet használjon.

Nem túlzás azt állítani, hogy a

Kedves Érdeklődők!

Április 7-én és 14-én 15.30-16.30 között

Iskolanyitogató foglalkozásokat tartunk leendő elsőseink számára, ahol a gyerekek ismerkedhetnek az iskolás léttel. A foglalkozásokat a leendő elsős tanító tartja.

Minden érdeklődőt szeretettel várunk!

<http://www.wesselenyiskola.hu>

Pászká- és daraárusítás

II. ker., Frankel L. út 49.
Hétfőtől csütörtökig 7–12 óráig
Péntek 3–6 óráig.

IV. ker., Újpesti körzet, Liszt F. u. 7.
9–13 óráig

VI. ker., Hunyadi tér 3.
10–12.30 óráig
Telefonos egyeztetés igény esetén:
06-70-620-5626

VII. ker., Bethlen téri körzet,
Bethlen tér 2.
8–11.30 óráig

VIII. ker., Nagyfuvaros u. 4.
8–13 óráig

IX. ker., Páva u. 39.
Pénteken délután

XI. ker., Lágymányosi körzet,
Károli G. tér 5.
rabbi@zsinagoga.net
Telefonos egyeztetés:
06-30-240-7929

XIII. Hegedűs Gy. u. 3.
Hétfőtől csütörtökig 15–18 óráig
Vasárnap 9–12 óráig

XIV. ker., Zuglói körzet,
Thököly út 83.
Hétfőtől csütörtökig 16–18 óráig
Telefon: 06-30-249-5463

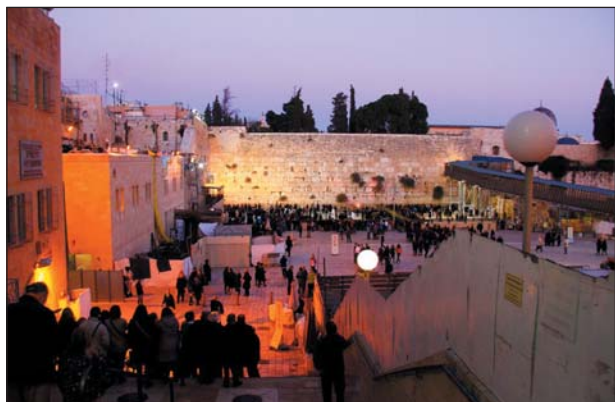
XX. ker., Dél-pesti körzet,
Téglagyár tér 9.
Pénteken 16 órától

VII. ker., Síp u. 12
Fesztivál Jegyiroda
Vasárnaptól csütörtökig,
10–18 óráig
Péntek 9–14 óráig
Bankkártyás fizetést biztosítunk.

IZRAELI SZÍNES

Izraelben van egy panaszfal. A Siratófal

„Vannak olyan kövek, melyek oly érzékenyek, mint az emberi szív, s vannak olyan szívek, melyek olyan kemények, mint a kövek.” (Háráv Cook főrabbi, az 1940-es években)

„A Jeruzsálemi Templom nyugati fala sohasem pusztult el.” (Bamidbar Rabba)

„Izraelben van egy panaszfal. A Siratófal. (...) Nincs szívszorítóbb látvány, mint amikor valaki a kövekkel beszél. A kövektől kér. A köveknek sírja el a bánatát. Még mindig jobb, mint ha egy embernek mondaná, mert mi, mai emberek, érzéketlenebbek vagyunk, mint a kövek.” (Müller Péter)

„Minden egyes nap megvalósul valami a megváltásból.” (Rabbi Jesájá Horowitz, Sné Luchot Hábrit 251a)

„Minden egyes lélekben ott van egy szikrája a Messiás lelkének.” (Rabbi Jiszráél Bál Sém Tov)

Rabbi Jehósua ben Lévi megkérdezte a Messiást: „Mikor jössz el végre?” A Messiás így válaszolt: „Még ma.” Később Rabbi Jehósua találkozott Élijáhu prófétával, és így panaszkodott neki: „Azt mondtad, még ma eljössz, és mégsem jöttél el!” Élijáhu erre ezt válaszolta: „Valójában így értette: Ma, ha az Ő szavát meghalljátok.” (Talmud)

Azon a napon, amikor a Szentélyt lerombolták, egy zsidó a földjét szántotta, és a tehene egyszer csak felkiáltott. Egy arab haladt el éppen arra, és meghallotta a tehén kiáltását. Így szólt az arab a zsidó-

hoz: „Júda fia! Fogd ki tehenedet a járomból, mert a te Szentélyedet éppen most rombolták porig!” A tehén ekkor másodjára is felkiáltott. Az arab így szólt a zsidóhoz: „Júda fia! Fogd vissza a járomba a tehened, mert most született meg a Messiás!” Így szólt Rabbi Bon: „Mindezt egy arabtól kell megtudnunk? Maga a Tóra mondja ezt. A vers megjövendöli: »A libánon [1]<[2]. És mi áll közvetlenül ez után? »Vesszőszál hajt ki Jisáj

törzsökéről...«[3]. »Hatalmas által dől el« (Jeruzsálemi Talmud, Bráhot 2:4.).

„A Messiás eljövételére megadott minden határidőn túl vagyunk már, ez az egész azon múlik, hogy mi magunk mikor térünk vissza Istenhez.” (Talmud, Szánhedrin 97b.)

„A férfi jutalma a nő; a nő jutalma az a tudat, hogy ő a jutalom.” (Talmud)

Az idézetek forrása:

Müller Péter,

<http://zsido.com/fejezetek/idezetek-es-anekdotalak-messiasrol/>

<http://www.or-zse.hu/responder/2007/mtud2007-schoner-siratorfal.htm>

Kodrucz Sándor/Új Kelet online

Dávid korának divatja

Dávid király korából származó textilmaradványokat fedeztek fel a régészek Izrael déli, sivatagi részén, a timnai rézbányáknál. A kutatók meglepetésére a rézbányászok viselte ruhák minősége semmiben sem maradt el az ezer évvel későbbi, római korból származó, korábban megtalált öltözkö-
kek anyagától – közölte a Háárec című újság.

Az i. e. 10. századra datált, Dávid király korának divatjára rávilágító mintegy száz szövetdarab legtöbbje gyapjúból készült. „A leletek többsége mindössze mintegy öt centiméter hosszú és széles, de néhány nagyobb darab is volt köztük” – közölte a Tel-Avivi Egyetem régészcsoportját vezető Erez Ben Joszef a Háárecel.

Timna régészeti szempontból páratlan helynek számít mind Izraelben, mind a Földközi-tenger partvidékén, mert a rendkívüli szárazság megőrizte a szerves maradványokat, amelyek máshol az enyészeté lettek volna. A felfedezés azért is különösen jelentős, mert eddig még soha nem találtak ebből a korból származó textilíát.

A Biblia szerint a timnai rézbányákat a zsidókkal rokon, sémi eredetű edomita népcsoport működtette, akik Dávid király hódításai után megadták magukat Jeruzsálemnek.

A régészek elmondták, hogy ebben az időben katonákat küldtek Timnába, akik felügyelték a bányászatot és behajtották az adókat Jeruzsálemnek. Ezért a szakemberek úgy vélik, hogy noha a ruhákat nem a korabeli zsidók, hanem az edomita rézbányászok hordták, de mert hasonlóképpen öltözködhettek, mégis jól példázzák a Dávid és Salamon király korában uralkodó divatot.

Háromféle textilre bukkantak: birkák gyapjából, kecskeszőrből készült és lenvaszron anyagokra. A kecskeszőrből készült szöveteket nem festették, de a birká gyapjából szőtteket vékony csíkokkal díszítették.

Ez a lelet egyben a növényi alapú festékek használatának legkorábbi izraeli bizonyítéka – közölték a lappal az Izraeli Régészeti Hatóság képviselői. A textilek nyersanyagát vagy magukat a ruhákat messzi vidékről szállították Timnába, mivel ezen a kietlen, száraz vidéken semmi sem élt meg.

A textilen kívül a szamarak lovasására szolgáló egykori bőrmeyergek, zsákok, sátrak és kötelek maradványait, valamint szamarak csontjait is megtalálták. A korabeli köteleket pálmafák törzsének szálaiból készítették.

A ruhák alapján a régészek bizonyosak abban, hogy a rézbányák egykori munkásai nem alantas munkát végző rabszolgáknak, hanem nagyra becsült szakembereknek számítottak.

Ez azért lehetett így, mert háromezer éve nagy szaktudást igényelt a réz olvasztása, isteni erőt is feltételeztek, amikor valaki fémet varázsolt a kövekből, a rézércet rejtő nyersanyagból. A ruhamaradványokból az erre a korra utaló bibliai szövegekkel egybeesően egy igen hierarchikus, sokrétű társadalom képe bontakozik ki.

MTI

A Meá Seárim

A Magyar Házak Jeruzsálemben

Jeruzsálem legismertebb ultraortodox körzetében, Meá Seárimban található a Magyar Házak (jiddisül: Ungarise Hozjer, héberül: Batéi Ungarim) elnevezésű negyed. A házakat 1891-ben építették a Kolel Ungarin (a zsidók Szentföldre való visszatérését támogató szervezet) által gyűjtött adományokból. A Magyar Házak jesi-vájában (vallási iskola) a történelmi Magyarországról kivándorolt vallásos zsidók tanultak, elsősorban a híres pozsonyi Chátám Szófer rabbi által alapított iskola idősebb diákjai.

Az évek teltevel a kis házakat feléle kibővítették, és ma már teljes családok laknak bennük, szigorú ultraortodox életmódot követve. Pár évtizede még az ott lakók régies magyar nyelven beszéltek; napjainkban már csak a legidősebbek tudnak magyarul, azonban a legtöbben ma is számon tartják, hogy őseik melyik magyarországi településen látták meg a napvilágot.

A két-három emeletes házak és a két zsinagóga egy nagy, térszerű belső udvar körül helyezkednek el,

amiből néhány kisebb utca és udvar nyílik. A központi teret, amely vízgyűjtőként is szolgált, és ahol ma is látható a régi kút, a Nagy-Magyarországi Zsidóság Terének nevezik.

A Magyar Házakhoz a Jafo úttól északra haladó Meá Seárim út 77. szám alatti kapun keresztül lehet bejutni.

„Jiddis jövevényiszavak”

Imára várva a Magyar Házak között

Elhagyják Angliát a zsidók

A Gould család az antiszemitizmus folyamatos növekedése láttán döntött úgy, hogy továbbáll az Egyesült Államokba. Vadonatúj jelenség Nagy-Britanniában, ahol a zsidóknak sok évszázada nem volt félnivalójuk. Most már van. Angela Epstein riportja a Telegraphban.

Simon és Honey Gould, akik húsz éve házasként saját ingatlanvállalkozását vezeti. A 49 éves Honey a marketingben csinált karriert, miközben felfelverte 18 éves fiukat, Arront és 16 éves lányukat, Angelt. Számos barátjuk, közeli családtagok és más rokonok tőlük nem messze laknak.

S mégis, ezen a nyáron Gouldék maguk mögött hagynak mindent – emlékekkel teli észak-manchesteri házukat, szépséges, buja kertjüket, az élénk társadalmi életet –, és elhagyják az Egyesült Királyságot, örökre.

Drámaian hangozhat – sőt érthetetlennek. A család azonban, amely zsidó, többé nem érzi magát biztonságban ebben az országban. Úgy hiszik, nincs más választásuk.

„Rettentő kutyaszorító”, mondja Honey, aki elismeri, hogy még egyetlen fiók kiürítése is „órákba telik”, ahogy egyenként csomagolja el élete részeit, készen arra, hogy átszállítsa új otthonukba, Arizona államba.

„Büszke vagyok arra, hogy brit vagyok. A szüleim Londonban élnek. Simon az egész életét két észak-manchesteri utcán élte le. A házunkon kívül a fiunk és a lányunk más otthont nem ismert. De meg kell ezt tennünk, nem utolsósorban a gyerekeink kedvéért.”

Nem Honey a 300 ezer főt számláló brit zsidó közösség egyetlen olyan tagja, aki szerint a helyzet válságosra fordult. A három áldozattal járó tavalyelőtti brüsszeli támadás a Zsidó Múzeumnál, valamint a párizsi kóser szupermarketben tavaly novemberben történtek, amikor radikális iszlamisták négy zsidót gyilkoltak meg, azt eredményezték, hogy érezhetően erősödik a kiábrándulás hangja. *Maureen Lipman* színésznő nemrég fedte fel, hogy ő is Anglia elhagyását fontolgatja, mivel egyre szaporodnak a zsidók elleni támadások.

A Campaign Against Antisemitism tavalyi felmérése szerint a briteknek közel fele gondolja legalább egy antiszemita nézetről, hogy az „határozottan vagy nagy valószínűséggel igaz”. A nagy-britanniai antiszemitizmust figyelő Community Security Trust szerint rekord-mennyiségű antiszemita incidens zajlott 2014-ben (1168-at regisztráltak, azaz több mint a dupláját a 2013-as 535-nek).

A növekmény zöme Londont és Nagy-Manchestert terheli, utóbbiban a növekedés 79%-os. Egy, a jelentésben hivatkozott incidens során a manchesteri zsidó temető sírköveire mázoltak horogkereszteket ilyen mondatok kíséretében: „Zsidó szalak”. A nagy-manchesteri rendőrség növelte a járőrök számát.

A megállapítások Gouldék tapasztalatait támasztják alá. „Valamelyik héten sorban álltam egy nagy manchesteri szupermarketben, amikor az előttem álló férfi azt mondta: »B***k meg a zsidók, ott vannak mindenütt. Tolvajok, elszedik a tulajdonunkat. Ott vannak mindenütt«, emlékezik Honey. „Fogalmam sincs, hogy tudta-e vagy nem, hogy zsidó vagyok, de teljesen megrémültem, és menekültem onnét.”

Azután az utcán vágta pofon az

egyik zsidó szomszédjuk kipát viselő fiát egy fehér, lengyel férfi, aki „csak felbukkant és üttött”.

Honey szerint: „Tudom, vannak sokan, akik egyszerűen békében akarnak együtt élni. De annyi már az antiszemitizmus Nagy-Britanniában, és mindenfelől jön. A helyi zsidó iskoláink úgy festenek, mint a fegyencetelek. Szögesdróttal vannak körülvéve. Örök járnak fel és alá, van, ahol kutyával. Szombatonként látni lehet, ahogy a zsidó önvédelmi szervezet, a CST emberei a rendőrökkel együtt járőröznek. Nem akarok otthon, rettegésben válni, amíg a férjem hazaér a zsinagógából. Én békében akarok élni.”

Simon egyetért azzal, hogy az antiszemitizmus megnövekedésének nem az egyetlen hajtóereje a radikális iszlám. A szélsőbaloldal szokászerűen egy kalap alá veszi a zsidó-

Amerikában az ember mindenfajta amerikaival találkozhat: afroamerikaival, kínai amerikaival. Mi brit amerikaiak leszünk. Viszem a hazafiságot magammal.”

Honey valójában nem most először hagyja maga mögött otthonát. Manchesterben született, nyolcévesen Iránba került, ahol az apja kereskedőként dolgozott. Levegős teheráni lakásban éltek, és szabadon vegyültek az ottani élénk zsidó közösséggel. Mindez egy csapásra a múlté lett, amikor 1979-ben megdöntötték a sah uralmát és szükségállapotot vezettek be. Egy nap azt mondták a 12 éves Honeynak és 9 éves öccsének, mikor iskolába mentek, hogy azonnal haza kell menniük. A gyerekek órákon belül egy Londonba tartó légi járaton találták magukat. Honey egy évig nem látta a szüleit.

Manchester központjában egyre több az Izrael-ellenes tüntetés

kat Izraellel és a cionizmussal, mondja. A szélsőjobboldal eközben lehet hogy „boldogan adja le a sortűzet a muzulmán lakosságra, de tudom, hogy mi csak egy lépéssel vagyunk arrébb a haragjuktól”.

Simon tíz évet töltött el a CST-ben, így nagyon is tisztában van azzal, mennyire rosszra fordultak a dolgok. „Ki lettem téve az antiszemitizmus növekedésének, és megismerkedtem vele. Tojásdobálás elhaladó autókban, horogkeresztek zsidó sírköveken, a gyűlölködő üzenetek. Tavaly nyáron Manchester központja – a hely, amit imádok, és ahol mindig is éltem – virulens Izrael-ellenes demonstrációk helyszíne lett. Rémsztörténet volt ezt a szülővárosom utcáin látni.”

A férfi méltányolja a kormányának a problémával kapcsolatos erőfeszítéseit, de kételkedik abban, hogy államilag meg lehet ezt állítani.

De miként kezd új életet egy olyan család, mint Gouldék, ott, ahol szinte senkit nem ismernek? (Honeynak van egy nagymamája Kaliforniában, de a család tőle sok száz mérföldre fog lakni.) Az ember azon csodálkozik, miért nem Izraelt választották új otthonukul. Ahelyett átköltöznek az arizonai főváros, Phoenix Scottsdale nevű negyedébe. Ott több mint száz ezer zsidó lakik; olyan közösség ez, amely elég nagygnak tűnik ahhoz, hogy kényelmesen érezzék magukat benne.

Gouldék elismerik, hogy az Amerikába költözés messze nem könnyű, és nem csak a vízum meg a zöldkártya miatt. Simon csak többórnyi keresgélés után fedezett fel egy kevésbé ismert lehetőséget, aminek a neve EB-5 vízum. Ez zöldkártyát biztosít azoknak, akik magas munkanélküliséggel küszködő vidéki régiókban fektetnek be. Simon megfelel a feltételeknek, miután öt éves lejárátú hitellel szállt be egy nagy vermonti szállodafejlesztésbe.

„Úgy tűnik, létezik egy hallgatólagos közmegegyezés, miszerint a zsidók a világon egyedül Izraelben boldogulhatnak”, mondja Honey. „De

„Tudom, milyen érzés félelemben menekülni”, mondja. „Nem akarom ezt újra átélni. Most a saját feltételeim szerint akarom az Egyesült Királyságot elhagyni.” Szomorúan teszi hozzá: „Ez volt az a hely, ahol végül biztonságban éreztem magam, amit végül otthonomnak nevezhettem.”

Most az ő lánya is elhagyni kényszerül az otthonát. Angel azonban gondolkodó, körültekintő tinédzser, aki a költözés pártján áll. „Persze hogy nehéz lesz, de a kapcsolattartáshoz mindig ott a Facebook”, szögezi le. „Nagyban gondolkodom, abban, ahogyan a dolgok változnak. Olyan helyen akarok élni, ahol nem a vallásom szerint ítélnék meg, ahol emelt fővel élhetek.”

Arron eközben már beiratkozott a berkeleyi University of Californiára, ahol majd politológiát tanul. Honey hasznosítja a marketinges múltját állaskereséskor, Simon pedig utánanéz, milyen üzleti lehetőségek vannak az Egyesült Államokban. Elismeri, hogy anyagi értelemben kockázatot vállal, de annyira elkötelezettje a költözésnek, hogy még honlapot is létrehozott Emigrálunk Amerikába (www.emigrate-to-america.co.uk) címmel, s azon ad tanácsokat a költözés hogyanjáról-mikéntjéről.

„Családom negyedik generációja vagyok Nagy-Britanniában”, mondja. „Nagy-Britannia biztos menedéket ajánlott, esélyt arra, hogy család legyen, otthon épüljön. Mindörökké hálás vagyok Nagy-Britanniának és kormányának a menedékért, amit a zsidóknak adott. De nem szabadulhatok az érzéstől, hogy a jövő már nem itt van. Egy zsidó barátom nagyapja mondta: »Akkor kell elmenni, amikor többé már nem üldöghetesz szabadon egy parkban a padon.« Azt hiszem, gyorsan közeleg ez az idő. Elmegyek, mielőtt mások mondják meg, hogy mennem kell.”

Magyar Krok

Olvasói levelek

Arra kérem Önöket, hogy készítsenek riportot azokkal az igaz emberekkel, akik az Igaz Emberek alapítványától támogatást kapnak. Az újság szerint többségük 85 év feletti. Akkor 1944-ben 14-15 évesek lehettek ezek a 85 év felettiek. Le a kalappal előttük, ha ebben az életkorban bárkit is el tudtak bujtatni. Nagyon szép, hogy segítik az igaz embereket, megérdemelték a segítséget. Kérem, nézzenek utána, hogy kik is azok a még életben lévő igaz emberek.

Torontáli Elemérné

Válasz

Alapítványunk, az Igaz Emberekért Alapítvány, alapító okiratában megjelölt célja a következő:

„Olyan Magyarországon élő, szociálisan rászoruló, időskorú Igaz Emberek esetenkénti anyagi támogatása, akik az 1944-es magyarországi zsidóüldözés során üldözötteket mentettek meg, és ezért Jad Vasem-kitüntetésben részesültek.”

Csak bizonyítottan Jad Vasem-kitüntetésben részesült Igaz Embereket támogatunk. Valamennyien szerepelnek a kitüntetettek hivatalos listáján, amely a Jad Vasem honlapján is megtekinthető.

A 837 magyar kitüntetettből már csak 15 Igaz Ember van életben. 2016 februárjában valamennyiüknek küldtünk támogatást. Hatan járnak a 90-es éveikben – a legidősebb személy 95 éves –, és három fő van 82–85 év között. A legfiatalabb, a 82 éves kitüntetett köszönőlevelében megemlítette, hogy mi volt az ő feladata, amiért a Jad Vasem-kitüntetést kapta:

„Az én feladatom főleg kis hátizsákomban az élelmiszer-szállítás és a hírek közvetítése volt szüleim irányításával. (...) Egy esetben egy üldözött zsidó gyereket a budapesti védett házból kézen fogva vezettem el apám felügyelete alatt Kerepesre (...) A családból négyen kaptunk kitüntetést.”

A köszönőlevelét megtekinthető alapítványunknál.

Az Igaz Emberekkel készített riportokat nagyon jó ötletnek tartjuk, adatbázisunkkal bármikor rendelkezésre állunk egyéb felmerülő kérdésekben is.

Schmelcz Lászlóné
kuratóriumi elnök

Helyesbítés

Szeretném a március 15-i számban megjelent cikket, melyet Benyó Marianna fordított, kijavítani. Én mindig hangsúlyozom: tudomásom szerint 2 zsidó gyerek született Auschwitzban, én december 21-én és egy kisfiú január 27-én. A két anya együtt maradt november közepéig Sluzk DP campben, és miután a másik gyerek édesanyjának nem volt teje, az én anyám tején nőttünk mindketten. Mindig úgy hívtuk egymást: tejestvérek. Ez a barátság a mai napig fennáll, a férfi egy magyar nagyvárosban lakik, kedves családi körben.

Tisztelettel:

Orosz-Richt Angéla
Montreal

„Együtt az ár ellen” David Gur könyve

Kevesek előtt ismert, hogy a második világháború egyik legnagyobb és sikeres embermentő akciója Magyarországon volt.

Különböző szervezetekhez tartozó cionista fiatalok az embertelenség időszakában életüket nem kímélve sok fiataalt szöktettek ki a biztos halálból Palesztinába, Románián keresztül.

Később, a nyilasuralom idején, zsidók százait mentették meg az általuk hamisított Schutzpass (védlevél) segítségével.

David Gur (Grósz Endre), aki az ellenállás egyik vezetője volt, megírta tevékenységük történetét, és több évtizedes kutatómunkával összegyűjtötte a résztvevők életrajzát.

A hiánypótló mű évekkal ezelőtt már megjelent héberül és angolul, és most az NKA, a Mazsihisz és magánemberek támogatásának köszönhetően végre magyarul is.

A könyvet dr. Kardi Judit, a Magyarországi Cionista Mozgalom elnöke, az alapítvány kurátora és prof. dr. Szita Szabolcs, a HDKE főigazgatója mutatta be. Majd David Gur, aki a Skype segítségével hanggal és képpel jelen volt, az embermentés résztvevőjeként szólt a közönséghez.

Nyomatékosította az előtte szólók szavait, igazi értelmet adva a haluc szónak és a haluc mozgalomnak. A cionista fiatalok hittek abban, hogy nem a taktikázó időhúzás, a beletörődés a megoldás, hanem a szervezett embermentés. Vállalva akár a börtönt, a koncentrációs tábor vagy a halált.

A bemutató résztvevői közül hozzászólt olyan, akinek az életét nyilas ruhába öltözött – máig ismeretlen – cionista fiatalok mentették meg, más, aki csecsemőként élt a csillagos házban, az életét azoknak a halucoknak köszönve, akik – szintén ismeretlenül – élelmet csempésztek az ott lakóknak.

Ahogy Szita professzor úr mondta: az akkori fiatalok története máig szóló üzenetet hordoz a határozottságról, az önfeláldozásról és mások megsegítéséről.

Az alapítvány a könyvet minden nagyobb magyarországi nyilvános könyvtárba, több mint 500 helyre eljuttatta.

Most folyik a pedagógiai program készítése, mely majd e művel együtt lehetővé teszi, hogy a magyar történelem ezen nem ismert fejezete a középiskolai oktatásba is bekerülhessen.

A nagyon szép kiállítású kötet a könyvesboltokban már kapható.

Szedő Miklós

A háttérben a szerző, előtte Szita Szabolcs és Kardi Judit

APRÓHIRDETÉS

VEGYES

Újlipótvárosban garzonlakás turis-
táknak kiadó. Tel.: 226-4109.

Üzemorvosi, háziorvosi rendelés
Zuglóban, Vezér u. 156. VITAPHARM.
Hétfő-szerda 15–16-ig. Dr. Szigeti Mik-
lós, tel.: 220-0230.

Műfogsorrögzítés minimplantá-
tumokkal. Bp., Szt. István krt. 4. III. 1.
320-4778. www.drviragdental.hu és
www.mini-implantatum.hu

**Tóthné Hűvös Katalin fogtechnikus
mester.** Fogsorok, hidak készítése, javí-
tása soron kívül. Fogszabályozó, fogfe-
hérítő. Fogászati háttér biztosított. Szolid
árak. Mozgáskorlátozottakhoz házhöz
megyünk. Hétvégi ügyelet. 1013 Bp.,
Krisztina krt. 51. fszt. 1. Déli pályaud-
varhoz közel. 06-30-222-3016, 06-1-
356-9372.

Színes és fekete-fehér nyomtatás,
másolás, plakátnyomtatás, könyvnyom-
tatás, névjegykészítés a Mammot I.-ben
(III. em. 312-es üzlet), a II. és a VI. kerü-
letben. Messinger Miklós, 06-20-934-
9523, www.rcontact.hu

**Itt a tavasz, vár Izrael és a Sar-El
program,** gyere velünk önkéntesnek!
Csoport indul: május 15.–június 5., júni-
us 5.–9. További információ: Deutsch Já-
nos, +36-20-233-8454, janos.deutsch76
@freemail.hu, vagy személyesen az Izra-
eli Kulturális Intézetben minden kedden,
16–17 óra között.

Egyszobás albérletet (vagy szobát)
bérelne hosszú távra Budapestén diplo-
más, nyugdíjas mérnök-tanár. 06-20-
587-6135.

CÉZÁR házban (Hegedűs Gyula ut-
cában) átépített, amerikai stílusú, kétszo-
ba+gardrób+szoba+erkélyes, déli fekvésű
lakás kilátással a budai hegyekre búto-
rozva vagy anélkül május 1-től kiadó.
140 ezer Ft vagy 450 euró. Tel.: 06-20-
942-9399.

Centrumban lévő, nívósan berende-
zett, panorámás lakás turistáknak kiadó,
napfenyekenyelem@gmail.com

**Órajavítás, faliórák felújítása ga-
ranciával.** Jung Péter, VII., Garay u. 45.
06-70-505-5620, www.jungoras.hu

Életjáradéki szerződést kötne egye-
dülálló, idős személlyel fiatal zsidó pár
megbízható anyagiakkal. Jelige: Gondta-
lan aranykor. Elérhetőségek: +36-70-
360-3559, maccabi9@hotmail.com

Üzletek eladók: Dohány u. 11 m² (14
m²), Óbudán, Bécsi út forgalmas részén
22 m². Ingyenes parkolás. +36-20-935-
4867.

Budapest belvárosában üdüljön fél
áron. +36-20-935-4867.

Budapecsten vagy Bécsben idős,
egyedülálló személy gondozását, eltartá-
sát vállalom. 06-30-468-6102.

ÚJ ÉLET

a Magyarországi Zsidó Hitközségek

Szövetségének lapja

1075 Budapest, Síp u. 12.

Telefon/fax: 322-2829

E-mail: ujelet@bzsh.t-online.hu

Főszerkesztő:

Kardos Péter

Olvasószerkesztő:

Gábor Zsuzsa

Kiadótulajdonos:

Mazsihisz

Előfizetési díjak:

Belföldön: 1 évre 4800 Ft

Külföldre 6800 Ft/év

USA és Izrael: 7500 Ft/év

Az összeg valutában is befizethető

az aktuális árfolyamon.

OTP bankszámlaszám:

11707024-22118480

OTP SWIFT kód:

(BIC) OTPVHUHB

IBAN:

HU66 1170 7024 2026 2095 0000 0000

Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap

Üzletág, előfizethető a kiadónál.

Postacsek: 11707024-22118480

Terjesztéssel kapcsolatos reklamációk

intézése a 06-(40)-56-56-56-os

kékszámon.

Szedés, tördelés:

WolfPress Nyomdaipari Kft.

Nyomdai munkák:

mondai Kft., www.mondai.hu

Felelős vezető: Nagy László

ISSN 0133-1353

**KASTÉLYOK BERENDEZÉSÉ-
HEZ** vásárolok festményeket, EZÜST-

Kaján Tibor 95 éves

A napokban töltötte be 95. élet-
évét *Kaján Tibor* Munkácsy-díjas
karikaturista, érdemes és kiváló mű-
vész, aki egész életében azt vallotta,
hogy a karikatúra az újságírás egyik
műfaja.

Miskolcon született, Kalász Tibor
néven. Egészen kis korától rajzolt,

Ekkor már dolgozott a Ludas Matyi
című vicclapnak, később a Tükör, az
Új Tükör, a Magyar Nemzet, a Ma-
gyar Hírlap munkatársa is volt, mun-
kái rendszeresen jelentek meg a Lyu-
kasóra, a Népszabadság, az Új Írás, a
Hócipő, de még a Magyar Tudomány
és a Filozófiai Szemle hasábjain is.

tízévesen csodálkozott rá Gáspár
Antal karikatúráira, amelyek életre
szóló hatást gyakoroltak rá. Névvál-
toztatásának ötlete még gimnazista
éveire nyúlik vissza, amikor egy ta-
náráról készült, véletlenül a padján
hagyott rajzát látva, az óra elején ne-
vetés tört ki az osztályban. Igazgatói
megrovás lett a „honorárium”, a ta-
nár pedig feldühödve e szavakkal
penderítette ki az osztályból: „Ilyen
kaján emberekre itt nincs szükség!”
Ettől kezdve hívta mindenki Kaján-
nak, és amikor 1945-ben publikálni
kezdett, kapóra jött neki a név.

A fiatal diák nem tört le, pályáza-
tokon indult, és díjakat nyert. Míg
barátai fociztak, ő rajzolt, a Pesti
Naplóban megjelent karikatúrákat
utánozta. A zsidótörvények miatt
nem mehetett főiskolára, így az óbu-
dai harisnyagyárban lett síkthurkoló,
de még a munkaszünetekben is raj-
zolt. Huszonegy évesen munkaszol-
gálatra hívták be, a kiugrási kísérlet
után megszökött, elfogták, de a bírósá-
gi tárgyalást és az elhurcolást sike-
rült megúsznia.

A második világháború után fel-
vették a Képzőművészeti Főiskolára.
Lehetett volna festő is, de saját be-
vallása szerint hadilábon állt a szí-
nekkal, mert nincs bennük humor.

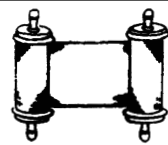
Hírek, események röviden

– **Sírkőavatás.** Somló Andornak,
a Dohány-zsinagóga kórusa volt
a s í r k ő a v a t á s a
2016. április 17-
én, vasárnap, 10
órákor lesz a Kozma utcai
temetőben: 5/b parcella, 10 sor, 35.
sír.

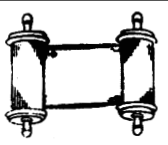
– **Adományok.** Szántó Péter 30
ezer Ft-ot, a Magyarországi Auto-
nóm Ortodox Izraelita Hitközség 40
ezer Ft-ot küldött az Igaz Embere-
kért Alapítványnak a Jad Vasem-
kitüntetések megsegítése céljából.

– **Sámesz keresztetik.** A Hegedűs
Gyula utcai zsinagógakörzet felvé-
telt hirdet megüresedő sámeszi állá-
sára, szeptember 1-jei kezdéssel. Je-
lentkezni lehet a hegedus@bzsh.hu
e-mail-címen.

TÁRGYAKAT, étkészletet, cukordo-
bozt, tálcat stb., Kovács Margittól kerá-
miákat, herendi porcelánokat, régi álló-,
fali-, asztali órákat, bútorokat, márvány-
szobrokat stb. Teljes hagyatékkért első
vevőként a legmagasabb árat fizetem,
KÉSZPÉNZBEN. Értékbecsles díjtalan.
06-20-280-0151.

IMÁIDÓK

Templomok	Péntek este Ápr. 8.	Szombat reggel Ápr. 9.	Péntek este Ápr. 15.	Szombat reggel Ápr. 16.
Dohány	18.00	9.30	18.00	9.30
Frankel L. út 49.	18.30	10.00	18.30	10.00
Hegedűs Gy. u. 3.	18.30	9.30	18.30	9.30
Thököly út 83.	18.30	9.00	18.30	9.00
Hunyadi tér 3.	19.00	9.00	19.00	9.00
Bethlen tér 2.	19.15	9.30	19.15	9.30
Nagyfaluvaros u. 4.	19.10	8.00	19.20	8.00
Scheiber S. u. 2.	18.00	9.00	18.00	9.00
Kazinczy u. 27.	19.10	8.00	19.20	8.00
Alma u. 2.	16.30	8.45	16.30	8.45
Kórház (Amerikai u. 53.)	17.30	7.30	17.30	7.30
Páva u. 39.	18.00	9.30	18.00	9.30
Dózsa Gy. út 55.	19.00	9.00	19.00	9.00
Berzeviczy u. 8.	18.00	9.00	18.00	9.00
Károli G. tér 5.	19.00	9.00	19.00	9.00
Visegrádi u. 3.		9.00		9.00
Desseffy u. 23.	19.10	9.00	19.20	9.00
Teleki tér 22. (szefárd)		8.45		8.45
Pesterzsébet (Zamárdi u. 7.)	18.00		18.00	
Vidéken				
Vác (Eötvös u. 3.)	18.00		18.00	
Kecskemét (Nagykőrösi út 5.)	18.00		18.00	
Székesfehérvár (Várkörút 19.)	18.10		18.10	
Győr (Kossuth L. u. 5.)	18.00		18.00	
Szeged (Gutenberg u. 20.)	19.00	9.00	19.00	9.00
Debrecen (Pásti u. 4.)	19.00	8.00	19.10	8.00
Nyíregyháza (Mártírok tere 6.)	19.00	8.00	19.10	8.00
Miskolc (Kazinczy u. 7.)	19.00	8.00	19.00	8.00
Pécs (Füredő u. 1.)	19.00	10.30	19.00	10.30
Kiskunhalas (Petőfi u. 1.)	18.00		18.00	
Szombathely	18.00		18.00	
Kaposvár (Berzsenyi u. 14.)	18.00		18.00	
Hódmezővásárhely (Szt. István tér 2.)	18.00		18.00	

N A P T Á R

Április 8. péntek

Ádár 2/29

Gyertyagyújtás: 7.05

Április 9. szombat

Niszan 1

Szombat kimenetele: 8.12

Újhold. Sábbát háchodes

Április 15. péntek

Niszan 7

Gyertyagyújtás: 7.15

Április 16. szombat

Ádár 2/9

Szombat kimenetele: 8.23

Sábbát hágadol

**Az 1848/49-es forradalom és szabadságharcra emlékezve a Batthyány-
örökmécsesnél a Mazsihisz nevében koszorút helyezett el Apró József, az
56-os Hagyományörző Veteránok Világszövetségének elnöke (képünkön),
valamint dr. Tenke Sándor, az egyesület titkára.**

Programajánlat

Generációk Klubja
(Hunyadi tér 3. I. emelet)

Április 4.: **Fináli Gábor** rabbi h.
folytatja a Sulchán Áru ch magya-
rázatát

Április 11.: **Deák Gábor** lesz a
klub vendége

Április 18.: **Kardos Péter** főrab-
bi, az Új Élet főszerkesztője tart
előadást

A 25-ei zenés program elmarad!
Torna a peszáchi 8 nap alatt nem
lesz!

Valamennyi hétfői előadás dél-
után 15 órákor kezdődik!

Budai Mieve Klub
(II., Frankel Leó út 49.)

Április 3. (vasárnap) 19.00: **A**
Kossuth-díjas, remek humorú
színésznő, Csákányi Eszter a
Mieve Klub vendége. Házigazda:
Bóta Gábor újságíró.

Április 10. (vasárnap) 19.00:
Terrorista? Migráns? Menekült?
Ellenség-barát felismerési beszél-
getés Pardavi Mártával, a magyar
Helsinki Bizottság társelnökével.
Beszélgetőtárs: Dési János újság-
író.

Herzl Tivadar örökül hagyta nekünk....

Biztosítani akarjuk a zsidó nép és Izrael Állam létének folytonosságát.

Az Ön öröksége is hozzájárulhat e célhoz.

Keren Hayesod - United Israel Appeal,
a szervezet, amely Izrael részére gyűjt adományt.

Tőlünk megtudhatja hogyan
E-mail: legacy@kh-uisa.org.il
Telefax: +972-4-6263636
Mobil: +36-30-7154136

TOKAJI BOR ismét a piacon!

Kiváló minőségű, az izraeli Beth Din Tzedek felügyelete alatti Rav Jakob Solem Taub autentikus hechsherével ellátott, Pészachra kóser borok, a nagymúltú tokaji borvidékről, szigorúan ellenőrzött, tradicionális eljárással készítve, most sokak kérésére a 0,5 literes kiszerelés helyett 0,75 literes palackokban, kiemelkedő évjáratokban!

Kizárólagos forgalmazó:
Börze Kft., 1037 Budapest, Bécsi út 250.,
info@borze.hu, Mobil: +3630/9578-291

Tokaji száraz Furmint 2015 – 0,75 l

Tokaji félédes Furmint 2015 – 0,75 l
(mevushal változatban is kapható)

Tokaji Aszú 5 puttonyos 1999 - 0,5 l

Természetesen az izraeli Zion és Carmel pincészet népszerű és kiváló minőségű borai továbbra is változatlanul elérhetők forgalmazásunkban.

A borok megvásárolhatók:

- MAZSIHISZ-BZSH Székház - 1075 Budapest, Síp u. 12. (Tel: 0630/9578-291)
- Ortodox Kóser üzlet - 1074 Budapest, Dob u. 35. (Tel: 0620/318-0640)
- Kóser Piac Budapest - 1075 Budapest, Dohány u. 36. (Tel: 0670/632-2771)

SPÁNN GÁBOR

Egyházmarketing

Ha a hitközséged sóher, kezdődjék a snóder!

Azonnal megmagyarázom, hogy született ez a kínrím. Valamelyik este nyolc óra körül békésen fogyasztom lukulluszi vacsorámat (tea, pirítós), amikor megszólal lakásunk vonalas telefonja. Mivel lassan az egyetlen örömteli szenvedélyem, amit nem engedek megszakítani, az az étkezés, na meg tudván, hogy azon a telefonon engem alig keres valaki, ekkor is a feleségem vette fel. A megdöbbenés kiült az arcára, és én csak az ő feleleteit hallottam. Mint később elmondta, a következő beszélgetés zajlott le.

– Jó estét kívánok, XY vagyok az EMIH-től, és felmérést készítenek a 65 éven aluli zsidó családok adományozási szokásairól. Szeretném, ha válaszolna néhány kérdésre.

– Akkor rossz helyen keres, mert nálunk ilyen nincs.

– Mármint zsidó?

– Nem! 65 éven aluli!

Döbbsent csend, majd: köszönöm, akkor tárgytalan. És ezzel az illető le is tette.

Nekem meg megállt a számban a falat. Önök talán megértik most már a kezdő mondatomat. Én viszont máig nem értek meg több mindent.

Először is piszkosul érdekel, hogy milyen címlista vagy adatbázis alapján tudta XY az EMIH-től, hogy a hívott számon zsidót talál, továbbmegyek, 65 éven alulit is? Mint tudjuk, nem olyan régen volt egy politikusi kísérlet arra, hogy írásban regisztrálják a zsidókat. Hazai és nemzetközi botrány lett az ügyből, és nem kell hangsúlyoznom, a 60 éven felüli magyar diaszpóra-zsidókból milyen érzést váltana ki, ha bárki a zsidóságukkal kapcsolatos „felmérést” kezdene készíteni. Úgy látszik, ez az EMIH vezetői számára nem evidencia. Nagy kár...

Aztán az a kérdés is fészkelődik bennem, hogy miért is van rászorulva az EMIH egy ilyen-fajta felmérésre. Abban biztos vagyok, ha azt feleltük volna, hogy természetesen aktív dolgozók vagyunk, rátértek volna a lényegre, minek a vége az lett volna: adjuk meg a címet, hova lehet csekket küldeni, vagy melyik zsinagógájukban gyakorolhatjuk az adományozás micváját. Teszi ezt az a történelmi mércével néhány perce idejétőrnőzött zsidó hitközség, amelyik érkezése óta nagyévtvágyú kisgömböc módjára lassan, de sikeresen besöpör mindent, ami zsidó és mozdítható. Egyik pillanatról a másikra övök Mád és környéke, templomostól-temetőstől, a nagy múltú idősothton-hálózat, a kóser piac, és újságíró körökben közismert, hogy bevásárolták magukat mind az elektronikus, mind a nyomtatott médiába. Újságíró barátom még szememre is hányta, miért nem vagyok élelmesebb, már tagja lehetnének az EMIH nem kis létszámú kommunikációs csapatának. Én azt feleltem büszkén: az én tollamat pénzért nem lehet megvenni! (De hogy kísérletet sem tesznek rá, az már bánt...)

Lassan kiürítjük székházukra, hogy Amerikából jöttem, mesterségem címe a snóder a la door to door. Ez egy agresszív piaczgazdasági marketingfogás, amin azért az ő esetükben még lenne finomítanivaló. Pl. elkövezték az amúgy is bántó kampányuk során azt a műhibát, hogy címlistájuk alapján felhívták ugyanezzel a szöveggel az egyik legismertebb budapesti zsinagóga rabbiját. Hogy ő mit felelt, azt nem tudom; az én feleségem jól nevelt úrinő, ezért békésen váltak el. Én már megszoktam, hogy ha napközben megcsörren a vonalas telefon, abban nagy valószínűséggel egy lerázhatatlannak tűnő call centeres lesz, aki szóhoz sem enged jutni, csak hivatkozik sosem létezett régebbi együttműködésünkre, örökös üdülési jogra akarván rábeszélni. Az ő elhárításukra már megvan a rutinom. Legutóbb odáig engedtem eljutni, hogy én kapnám a legszebb házat a román tengerparton fekvő Mamaiban, mire azt válaszoltam, hogy ezt talán ajánlja a mamájának!

Mielőtt valaki azzal vádolna meg, hogy most lobbizok a „szegény rokon” Mazsihisz mellett, közlöm: meg vagyok róla győződve, hogy a Síp utca prominensei sem azt várják reszkető szájszéllel, hogy mikor adják át nekik a számukra héber betűkkel kifaragott koldusbotot... De annyit leszögezek, hogy a jó ízlésük legalább megmaradt. Miért nem elég EMIH-ék számára a tarhálás hagyományos módja? Ősi zsidó szokás szerint ünnepekkor zsinagógáinkban felhívják a híveket a tórához. Ilyenkor természetes, hogy akinek az anyagi helyzete megengedi, önként és általa meghatározott célra pénzt ad a közösségnek. Ugyancsak elfogadott szokássá vált, hogy az adóbevallások előjetelekkor szinte valamennyi zsinagógában diszkrétén elhelyeznek a padokon egy nyomtatott kérést. Ebben a körzet rabbija és elnöke felhívja a hívek figyelmét, hogy bevállalásukban a lehetséges 1%-ot saját vallási közösségüknek adják.

Innen üzenem a vacsorámba belerondító ötletgazdának, hogy én ilyen „65 éven aluli zsidók adományozási szokásai” című felmérésre majd akkor adok választ, ha bármelyik televízióban riportot látok arról, hogy a szélsőjobb oldali radikális párt zsidófaló képviselője talpig tíflibe csomagolva bróchét mond a péntek esti majcira.

Amszterdam: az ízléstelenség úgy látszik, határtalan

Felháborította az amszterdami Anne Frank Alapítványt egy hollandiai szabadulószoza, amelyet a naplója által híressé vált zsidó lány és családja egykori rejtékhelyéről mintáztak.

A közelmúltban megnyílt valkenswardi Escape Bunker honlapja szerint az ominózus szobából csapatmunkával, kreativitással és éles elmével tudnak kijutni a játékosok, akiknek egy órájuk van a feladatok teljesítésére.

Az amszterdami Anne Frank Házat üzemeltető alapítvány szerint azonban a Frank család egykori rejtékhelye a holokauszt színhelye volt, és a túlélőkkel szembeni kevés empátiára utal, ha ezt a helyiséget játékkal hozzák összefüggésbe.

Az alapítvány szerint a szabadulószoza azt a hamis benyomást kelti, hogy a nácik elől való

rejtőzés izgalmas játék, és ha a bujkálók elég ügyesek, akkor nem kapják el őket. A szabadulószozát üzemeltető Thijs Verberne szerint azonban a játék „nevelő hatású”.

Anne Frank a szüleiivel egy amszterdami épületben bujkált a második világháború idején a zsidóüldözés elől. 1944-ben azonban elfogták őket, Anne az auschwitzi megsemmisítő táborba, majd onnan a bergen-belsenibe került. Ott halt meg 1945 márciusában tífuszban.

A családból egyedül Otto Frank maradt életben, később ő adta közre Anne naplóját, amelyet a lány a háború alatt írt, és amely történelmi dokumentumként azóta világszerte ismertté vált. A család egykori rejtékhelye 1960 óta múzeum.

InfoRádió / MTI

...és ideje van a nevelésnek

A skótot születésnapjára két sorsjeggyel lepi meg a felesége. A skót teli torokból rivall rá:

– Észnél vagy? Két sorsjegyet venni, amikor csak egy főnyeremény van?

– Miért kapcsolgatja a skót olvasás közben a villanyt?

– Mert lapozni sötétben is lehet.

A skót fia megkérdezi az apját:

– Apám, nincs egy felesleges húszasod?

– De van! – odaadja a fiának.

Mire a gyerek:

– De apám, ez hamis!

– Azért felesleges.

Két skót beszélget.

– Te, tudnál kölcsönözni nekem egy ezrest?

– Kútól?

Skót bemegy a fogorvoshoz:

– Doktor úr, mennyibe kerül egy foghúzás?

– Két font.

– Akkor adok egyet, és lazítsa meg.